

नर्सिंग महा वद्यालयातील वध्यार्थी व वध्यार्थीनी यांच्या चंता पातळीचा तुलनात्मक अभ्यास करणे.

प्रा.डॉ. गोपाल जगन्नाथ पेदापल्ली
सहाय्यक प्राध्यापक, मानसशास्त्र वभाग
शारदा महा वद्यालय, परभणी. (महाराष्ट्र)

गोषवारा :- परभणी शहरातील नर्सिंग महा वद्यालयातील प्रथम वर्षाच्या वध्यार्थी व वध्यार्थीनी यांच्या चंता पातळीचा तुलनात्मक अभ्यास केला.

प्रस्तुत संशोधनामध्ये वध्यार्थ्यापेक्षा वध्यार्थीनिंची चंता पातळी अधिक असेल असे गृहीतक मांडले होते. परंतु संशोधनानंतर असे दिसून आले की वध्यार्थी व वध्यार्थीनी यांच्या चंता पातळीमध्ये लक्षणीय फरक दिसून आला नाही त्यामुळे संबधत गृहीतक नाकारण्यात येते.

प्रस्तावना:- प्रत्येक व्यक्तीला नैसर्गिकरीत्या काही ना काही चंता असते. तणाव हे चंतेचे प्रतिक आहे, धकाधकीच्या जीवनात तर प्रत्येक व्यक्ती चंताग्रस्त, तणावग्रस्त असलेली दिसून येते. चंता या शब्दासाठी इंग्रजीत Anxiety हा प्रतिशब्द वापरला जातो. चंता हे व्यक्तीच्या समायोजनात बाधा निर्माण करणारा घटक मानला जातो. चंता व्यक्तीमध्ये योग्य प्रमाणात असेल तर व्यक्तीचा विकास होतो, मात्र या उलट चंतेचे प्रमाण ज्यास्त असेल तर त्याचा व्यक्तीच्या बौद्धिक, मानसिक, भावनिक, शारीरिक व सामाजिक विकासवर प्रतिकूल परिणाम होतो. चंतेचे प्रमाण कमी आहे त्यावरून व्यक्तीवर तिचे परिणाम अनुकूल अथवा प्रतिकूल होतील हे अवलंबून असते.

कोणत्याही व्यक्तीला एका व शष्ट मर्यादे बाहेर ताण जाणवल्यास त्याचा परिणाम व्यक्तीच्या मानसिक आरोग्यावर होतो. युद्ध, भुंकप, महापूर, मानसिक अथवा शारीरिक छळ यासारख्या तीव्र ताण उत्पन्न करणाऱ्या परिस्थितीत चांगले मानसिक स्वास्थ्य असणाऱ्या व्यक्तीदेखील हतबल होतात. परंतु काही व्यक्तींचे मनःस्वास्थ्य जीवनातील अगदी साध्या प्रसंगांनी देखील बिघडते.

उदा: गर्दीच्या ठिकाणी जाणे, रांगेत उभे राहणे, वमानाने प्रवास करणे ई.

अशा प्रसंगी सुद्धा काही व्यक्तींना प्रचंड भीती वाटते, यातून चंता आणि ताण निर्माण होतो, त्यामुळे त्याचे वर्तन वसमायोजित होते. चंता व्यक्तीची सुरुवात येथूनच होते.

भीती आणि चंता यामध्ये फरक केला जातो. जेव्हा धोक्याचा उगम स्पष्ट असतो तेव्हा व्यक्तीच्या अनुभवास येणारी भावना म्हणजे भीती होय. मात्र चंतेच्या बाबतीत धोक्याचा उगम स्पष्ट नसतो.

संशोधन पद्धतीशास्त्र :-

अ) समस्या :- नर्सिंग प्रथम वर्षाच्या वध्यार्थी व वध्यार्थीनी यांच्या चंता पातळीचा तुलनात्मक अभ्यास

ब) अभ्युपगम :- नर्सिंग मधील प्रथम वर्षाच्या वध्यार्थ्यापेक्षा वध्यार्थीनिमध्ये चंता पातळी जास्त असेल.

क) परिवर्तक :-

) स्वतंत्र परिवर्तक :- लंग

) मुले/ वध्यार्थी

) मुली/ वध्यार्थीनी

) अवलंबी/श्रुत परिवर्तक :- चंता पातळी

ड) नमुना :- प्रस्तुत संशोधनासाठी परभणी शहरातील नर्सिंग महा वद्यालयातील एकूण 40 वध्यार्थ्यांची निवड केली, नमुना निवडण्यासाठी गैर संभाव्यता कोठा पद्धतीचा वापर करण्यात आला. त्यापैकी 20 मुले व 20 मुली असे वर्गीकृत केले.

इ) संशोधन आखणी आ ण संख्याशास्त्रीय पद्धती :- प्रस्तुत संशोधनासाठी दोन अनियतीकृत समूह आखणी वापरण्यात आली. यामध्ये मुले व मुली या दोन्ही समूहाचे मध्यमान (Mean), प्रमाण वचलन (Standard Deviation) काढण्यात आले, व त्यावरून टी (t) चाचणी वापरून त्यांचे संख्याशास्त्रीय वश्लेषण पद्धतीच्या साहाय्याने लक्षणीय फरक तपासून निष्कर्ष काढण्यात आले.

गृहीतक तपासणी आ ण निष्कर्ष :-

Groups	Mean	N	S.D.	T
Boys	28.92	20	13.26	0.42
Girls	27.2	20	11.7	

प्रस्तुत संशोधनामध्ये सन्हा आ ण सन्हा यांच्या चंतामापन चाचणीच्या साहाय्याने परभणी शहरातील न र्ग महा वद्यालयातील प्रथम वर्षाच्या 40 वध्यार्थ्यांची नमुन्यासाठी निवड केली. या वध्यार्थ्यांनी दिलेल्या प्रति क्रयांचे संख्याशास्त्रीय वश्लेषण केले. त्यावरून मुलांचे मध्यमान ( ) 28.92 आ ण प्रमाण वचलन (.) 13.32 इतके आले, तर मुलींचे मध्यमान ( ) 27.2 आ ण प्रमाण वचलन (.) 11.7 इतके आले आहे. यावरून त्याचे मूल्य 0.42 इतके दिसून आले. कोष्टक मुल्यावरून आ ण प्राप्त मूल्यावरून वश्लेषण केले असता मुले व मुली यांच्या चंता पातळीमध्ये लक्षणीय फरक दिसून आला नाही.

अभ्युपगमाप्रमाणे मुलांपेक्षा मुलींची चंता पातळी जास्त असायला हवी होती, परंतू दोन्ही सामुहामध्ये लक्षणीय फरक दिसून आला नाही म्हणून अभ्युपगम नाकारण्यात येते.

मर्यादा व उपयो गता :-

) मर्यादा :-

- प्रस्तुत संशोधनात वापरण्यात आलेला नमुना लहान व कमी असल्यामुळे त्याचे सामान्यीकरण करणे अयोग्य ठरेल.
- प्रस्तुत संशोधन हे केवळ न र्गच्या वध्यार्थ्यांनसाठी लागू होऊ शकतो.
- प्रस्तुत संशोधनामध्ये केवळ परभणी शहरातीलच नमुना वापरण्यात आला आहे.

) उपयो गता :- प्रस्तुत संशोधनात वापरलेला नमुना 19 व 21 वर्ष वयोगटातील असल्यामुळे या वयातील मुलांमध्ये बदल होणे शक्य आहे. महा वद्यालयामध्ये चंता या वषयावर कार्यशाळा आयोजित करून चंता पातळीत सुधारणा घडवून आणता येईल. तसेच संब धत पालकांशी बोलून मुलांसाठी चांगल्या सवयी जोपासण्याबाबत जागरूकता आणता येईल. या संशोधनाचा उपयोग करून भावी नागरिकांचा व्यक्तिमत्त्वाचा दर्जा उंचावता येईल.

संदर्भ सूची :

- १) डॉ. अनघा पाटील - मॅनेज युवर स्ट्रेस - उन्मेष प्रकाशन, पुणे.
- २) डॉ. म.न. पलसाने - उपयोजित मानसशास्त्र
- ३) डॉ.एच.जे. नरके व डॉ. बी.एन. बर्वे - मनोमापन व संख्याशास्त्र
- ४) डॉ. अनघा पाटील - अपसामान्याचे मानसशास्त्र
- ५) डॉ. रा.र. बोरुडे - संशोधन पद्धतीशास्त्र
- ६) र. व.कुळकर्णी, पं डत, गोरे - सामान्य मानसशास्त्र